



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti



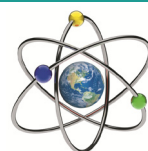
No6(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 594 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayyora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abdavaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojiakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	
O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	



Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari.....	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining divergent fikrlashlarini rivojlantirish	187
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida tarixiy tafakkur fenomenini rivojlantirish.....	191
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Pedagogical Conditions for Developing Professional Motivation of Economics Students Through Gamification in English Language Classes.....	196
<i>Bobokeldieva Maftuna Abdusamad qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilish faoliyatlarini shakllantirish asoslari	203
<i>Urunov Abduxalil Madjidovich</i>	
STEAM yondashuvi vositasida fizika fanida o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	208
<i>Jo'rayev H. O., Avezov I. Yo., Sharipov S. B.</i>	
STEAM ta'limi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish	214
<i>Cho'ponova Sharifa Bozor qizi, Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	219
<i>Haydarov Mirjalol Shog'dorovich</i>	

Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy shakllanish individual trayektoriyasini loyihalash metodikasi	222
M. B. Sheraliyeva	
Raqamli davrda kitobxonlik madaniyati va adabiyotning roli	228
Nabiyeva Sharifa Ismailovna, Ergasheva Mehriyona O'lmas qizi	
Jismoniy tarbiya ta'limida sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	231
O'razboeva Adiba Abdug'ani qizi	
Milliy kashtachilik asosida 5-sinf o'quvchilarining estetik tarbiyasini takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari	236
Olimova Dilnoza Murodullo qizi	
Aralash ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini 5E modeli vositasida takomillashtirish	240
Rajabova Nodirabegim Komilovna	
Oliy ta'lim talabalarining jismoniy sifatlarini rivojlantirishning metodik tizimini takomillashtirish	245
Raximov Bobirjon Abdurasulovich	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	250
Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna	
Ajdodlar siymosini ifodalash vositasida talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalash jarayoni pedagogik muammo sifatida	255
Xaitov Zufar Asroralievich	
Готовность к обучению в школе у детей подготовительной группы	260
Шералиев Сарварбек Сохибжон угли	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarining mustaqil ishini tashkil etishga oid nazariy yondashuvlar tahlili	263
Asadova Zarina Axmadovna	
Grammatik tarjima metodining asosiy tamoyillari va xususiyatlari	272
Erkinova Madina Komil qizi	
Umumta'lim maktablarini boshqarishda sinf rahbarlari faoliyatining pedagogik mohiyati	275
Komilova Ziroatxon Murodjon qizi	
Maktabga tayyorlov guruhida bolalarni savodga tayyorlashda rivojlanish markazlarining metodik ta'minotini takomillashtirish texnologiyalari	282
Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Avazova Gulshoda Shodi qizi	
Turizm sohasi talabalarining ingliz tilidagi kasbiy diskursida uchraydigan kommunikativ to'siqlar va ularni bartaraf etish mexanizmlari	289
Usmonova Zilola Javlon qizi	
Chet tilini kasbiy fanlar bilan integratsiyalashda cilil modelining pedagogik xususiyatlari	294
Yo'ldoshev Otabek Abdug'aniyevich, Amirkulov Asliddin Shuxratovich	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini integrativ yondashuv asosida kompetensiyalarini rivojlantirish	299
Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	
Социально-психологические особенности проявления тревожности и страха у жертв торговли людьми в подростковом возрасте	303
Махмудова Д. А.	
Adabiy asarlarda xronotop muammosining badiiy ahamiyati	306
Yaqubjonov Iqboljon Odiljonovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual rivojlantirishda sensor integratsiya yondashuvining ahamiyati ..	311
To'rayeva Charosxon Shavkat qizi	
Boshlang'ich sinf darslarida ekologik tarbiyani shakllantirishning samarali metodlari	316
Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Safarova Rushana Murodullo qizi	
Badiiy asarlarni o'qitishda empatik yondashuvning metodik imkoniyatlari	320
Shoyimova Shoiri Sanakulovna	
Bolalar me'yoriy ontogenezida yozuv va grafomotor ko'nikmalarini rivojlanishi	323
Alimova Kamola Xayrulla qizi	
Yosh voleybolchilarda o'yin qarorini qabul qilish (Decision-making) ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	328
Azimova Gulnoza Karimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	333
Muxamadaliyeva Madinabonu Bohodirjon qizi	



Raqamli egizak texnologiyasi asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	336
<i>Sorimsokov Uchqun Soatboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ mashqlar orqali ta'lim berishning ahamiyati.....	340
<i>Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li</i>	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati	345
<i>Eshbayev Ximmat Ablakul o'g'li</i>	
Qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari	348
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishi va qadriyatlar integratsiyalashuvining o'ziga xosligi	352
<i>A. Bozorov</i>	
Nutqiy etiket madaniyatning bosh bo'g'ini sifatida	357
<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ingliz tilida kasbiy yo'naltirilgan leksik kompetensiyani rivojlantirishga qo'yilgan zamonaviy talablar	362
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning rivojlanishida muhim omil sifatida	370
<i>M. Xo'jamberdiyeva, Abduvohidova Shaxnoza</i>	
Jismoniy mashqlar orqali stress va emotsional zo'riqishlarni kamaytirish imkoniyatlari.....	373
<i>Baxodirova Gulyora Nuriddin qizi</i>	
Kasbiy ta'limning raqamli transformatsiyasi va o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari	378
<i>Biysenov Temirbek</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik asoslari	382
<i>Bo'libekova Maftuna Shermuxammadovna</i>	
"Tarbiya" darslarini tashkil etish texnologiyalari	388
<i>Boltayeva Marjona Oybek qizi, Samadova Mahbuba Nutfullo qizi</i>	
Challenges in Translating Behavioral Verbs: A Lexicographic Perspective from English and Uzbek.....	392
<i>Elchayev Zokhidjon Akhmatovich</i>	
Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning istiqbolli yo'nalishlari	396
<i>Ernazarov Zohid Nazarovich</i>	
Tejamkor ta'lim muhitida kaizen texnologiyasi vositasida bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirish.....	400
<i>Eshonkulova Shaxnoza Bayturayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	403
<i>Nuriddinova Maysara Ikromovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Raqamli transformatsiya jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahoratni rivojlantirish	406
<i>G. X. Narzullayeva, F. M. Miraximova</i>	
Ekologik omillarning yosh sprinterlarning koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishdagi va musobaqa faoliyatidagi o'rni (Orol bo'yi mintaqasi misolida).....	411
<i>Genjemuratova Guljaxon Berdimbetovna</i>	
Emotsional intellekt konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	416
<i>Giyasova Nozimaxon Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish	419
<i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi-pedagoglarni tayyorlashda dual yondashuv	422
<i>Israilova Xusnida Adilovna</i>	
Legaltech va Lawtech: global istiqbollar, muammolar va imkoniyatlar	427
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Nematov Dilshodbek</i>	
Kasbiy faoliyatda muloqot madaniyati va nutq mahoratini rivojlantirishning metodologik jihatlari.....	432
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Raxmatullayeva Shaxnoza</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini ingliz tilida shakllantirishda o'qitish metodlarining ahamiyati	435
<i>Kamalova Saida Maxamat Ibraximovna</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari	439
<i>Kambarova Dilfuza Salijanovna</i>	
Maktabdan tashqari ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirishda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni	443
<i>Karimova Nigora</i>	
Bo'lajak pedagoglarning intellektual-artistik mahoratini rivojlantirishda mikromodulli mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyasining loyihasi	447
<i>Karribojeva Lobarxon Fayzulla qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformasi yordamida texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativligini rivojlantirish.....	452
<i>Raxmatov A'zam Ashur o'g'li, Kenjayeva Marjona Komil qizi</i>	
CEFR standartlari asosida ielts imtihoniga tayyorlash metodikasi	457
<i>Mavlyanova Nilufar Suvankulovna, Ahadova Go'zal Ismatullojevna</i>	
Project-Based Learning in Professional Education	461
<i>Mukhtarova Nozima Kuchkarovna</i>	
Kreativ kompetensiya- zamonaviy o'qituvchi muhim kasbiy sifatining ustuvor omili	464
<i>Nazarova Madinabonu Narzi qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda psixologik xizmatning o'rni.....	468
<i>Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi, Jabborova Malohat Azimovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida o'ziga ishonchni oshirishda psixologik treninglarning ahamiyati.....	472
<i>Nozimbojeva Muqaddas Abdulvohid qizi</i>	
Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol usublardan foydalanish.....	477
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna</i>	
Abdulla avloniy ijodida gender madaniyati va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalarning pedagogik tahlili	480
<i>Nurimbetova Shaxnoza Gayrat qizi</i>	
Analitik kimyo fanidan mass-spektrometriya mavzusini muammoli ta'lim metodi asosida o'qitish samaradorligini oshirish.....	485
<i>Nurjanova Fazila Farxadovna, Qo'chqarova Nargiza Otabekovna</i>	
Talabalarda oilaviy budjetni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirishda loyiha ta'limining o'rni.....	489
<i>Nurmatova Maftuna Ilxamovna</i>	
Tyutorlarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati.....	493
<i>O'rinova Nilufar Muhammadovna, Muxammadjonova Madinabonu Isroiljon qizi</i>	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirish usullari.....	498
<i>O'rozbojeva Dilnoza Alimboy qizi</i>	
Xulq-atvor fe'llarining ma'nosini yoritishda misollarning funksional roli	501
<i>Ochilova Sanobar Narzullayevna</i>	
Pedagogik ta'lim jarayonida umummadaniy kompetentlikning mazmuni va tarkibiy komponentlari	504
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fan orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik bosqichlari.....	508
<i>Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Qutlimuratova Barchinoy Xolmurot qizi, Sirojeva Jasmina Rustamovna</i>	
Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni badiiy meros asosida ma'naviy-estetik rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	512
<i>Otaboboyeva Umida Ilxomovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik rivojlanishida mental yondashuv metodikasining ahamiyati	517
<i>Parpijeva Mohinur Baxtiyor qizi</i>	
Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati.....	520
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning samarali usullari	523
<i>Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Sanginova Sevinch Bunyod qizi</i>	
Pedagogik sinflarni tashkil etish tamoyillari va asoslari.....	527
<i>Sadullojeva Farog'at Hikmatillo qizi</i>	



Yillik mashg'ulot jarayonida o'rta masofa yuguruvchilarining tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirish metodikasi	530
Saotov Farhod Alisher o'g'li	
Bugungi kunda talabalarni mutaxassis sifatida shakllantirishda maqsadga muvofiqlik, natijadorlik, optimallik va ijodkorlik mezonlari (pedagogika ta'lim yo'nalishi misolida).....	535
Satimboyeva Xurshidaxon Anvarjon qizi	
O'quvchilarning nutq kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	539
Sharipova Marjona Rashidovna	
Zamonaviy yoshlar orasida prokrastinatsiya muammosi.....	543
Tillayeva Nodira Iskandar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik madaniyatini shakllantirish	546
Umarova Gulshod Abduljabbarovna	
Yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi shakllanishining psixologik omillari	552
Xolmirzayev Zafar Mirzamadinovich	
Karate sport turining madaniyati.....	556
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Ko'ngillilik faoliyatining ijtimoiy-pedagogik ahamiyati.....	560
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Talaba-yoshlarni milliy kurash mashg'ulotlariga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	563
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Raqamli ta'lim muhitida o'smirlarning o'zini anglash jarayoni va uning shaxsiy rivojlanishga ta'siri.....	567
Zufarova Yulduzxon Muxiddin qizi	
Интерпретация биологических терминов на русском языке	570
Абдуллаева Нигора Курбановна	
Жанровые особенности рассказа-антиутопии В. С. Маканина "Однодневная война".....	574
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Мифопоэтика и аксиологические функции архетипа матери-хранительницы в повестях В. Г. Распутина "Последний срок" и "Прощание с матёрой"	578
Коржова Шахло Одилжоновна	
Методологические аспекты изучения адаптаций Песчанковых (Gerbillidae) к аридным условиям: анализ классических и современных исследований	585
Нурова Хикоят Кенжаевна	
К вопросу о руководстве самостоятельной работой студентов при изучении иностранных языков	590
Рахимова Мухайё Акмаловна	

KASBIY TA'LIMNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI VA O'QUVCHILARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Biysenov Temirbek

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti,
"Texnologik ta'lim" kafedrasida assistent-o'qituvchi

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbiy ta'lim tizimini raqamli transformatsiya qilishning dolzarb yo'nalishlari, uning nazariy asoslari hamda amaliy ahamiyati keng qamrovda tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida raqamli texnologiyalar asosida ta'lim jarayonlarini tashkil etish, boshqarish, monitoring qilish va baholash mexanizmlarining kasbiy ta'lim sifatiga ta'siri yoritib berilgan. Shuningdek, kasbiy ta'lim tizimi va mehnat bozori o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, raqamli ta'lim muhitini shakllantirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati hamda raqamli transformatsiya jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari asoslab berilgan. Maqola natijalari kasbiy ta'lim tizimini rivojlantirishda raqamli yondashuvlarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, raqamli transformatsiya, raqamli ta'lim muhiti, ta'lim jarayonlarini avtomatlashtirish, monitoring va baholash, axborot tizimlari, ta'lim sifati, mehnat bozori integratsiyasi.

Abstract: This article comprehensively analyzes current trends in the digital transformation of the vocational education system, its theoretical foundations, and practical significance. The study highlights the impact of digital technology-based mechanisms for organizing, managing, monitoring, and evaluating educational processes on the quality of vocational education. It also substantiates the close relationship between the vocational education system and the labor market, the socio-economic significance of developing a digital educational environment, as well as the challenges arising in the process of digital transformation and ways to overcome them. The results of the study contribute to enhancing the effectiveness of digital approaches in the development of the vocational education system.

Key words: vocational education, digital transformation, digital educational environment, automation of educational processes, monitoring and evaluation, information systems, education quality, labor market integration.

Аннотация: В данной статье всесторонне анализируются современные тенденции цифровой трансформации системы профессионального образования, её теоретические основы и практическое значение. В ходе исследования подчёркивается влияние механизмов организации, управления, мониторинга и оценки образовательных процессов на основе цифровых технологий на качество профессионального образования. Также обосновываются неразрывная связь системы профессионального образования с рынком труда, социально-экономическое значение формирования цифровой образовательной среды, а также проблемы, возникающие в процессе цифровой трансформации, и пути их преодоления. Результаты статьи способствуют повышению эффективности цифровых подходов в развитии системы профессионального образования.

Ключевые слова: профессиональное образование, цифровая трансформация, цифровая образовательная среда, автоматизация образовательных процессов, мониторинг и оценка, информационные системы, качество образования, интеграция с рынком труда.

KIRISH

Bugungi kunda o'quvchilarni to'g'ri kasb tanlashga yo'naltirish ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Kasbga yo'naltirish jarayonining samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim muhitining pedagogik va psixologik xususiyatlariga bog'liqdir. Sog'lom va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhiti o'quvchilarning qobiliyatlarini yuzaga chiqarishga hamda kelajakdagi kasbiy faoliyatini ongli ravishda tanlashiga yordam beradi. Ta'lim muhitining pedagogik tavsiflari, avvalo, dars jarayonining mazmuni va tashkil etilishida namoyon bo'ladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashi hamda kasbiy qiziqishlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'qituvchi tomonidan yaratilgan qulay o'quv muhiti o'quvchining bilim olishga bo'lgan intilishini kuchaytiradi.



Kasbga yo'naltirishda fan to'garaklari, amaliy mashg'ulotlar va kasb egalari bilan uchrashuvlar muhim ahamiyatga ega. Bunday faoliyatlar o'quvchilarda turli kasblar haqida kengroq tasavvur hosil qiladi va ularda muayyan sohaga nisbatan qiziqish uyg'otadi. Zamonaviy ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirilishi, raqamli iqtisodiyotning kengayishi hamda kasblar mazmunining tezkor yangilanib borishi kasbiy ta'lim tizimidan yangi yondashuvlarni, moslashuvchanlikni va yuqori samaradorlikni talab etmoqda. Kasbiy ta'limni raqamli transformatsiya qilish jarayoni faqat ta'limni elektron shaklga o'tkazish bilan cheklanmaydi. Bu jarayon ta'limni rejalashtirish, boshqarish, o'quv jarayonlarini tashkil etish, baholash hamda monitoring qilish mexanizmlarini tubdan qayta ko'rib chiqishni taqozo etadi. Shu bois ushbu maqolada kasbiy ta'lim tizimida raqamli transformatsiyaning mohiyati, asosiy yo'nalishlari, ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati va rivojlanish istiqbollari chuqur tahlil qilinadi.

Kasbiy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya tushunchasi ta'lim jarayonlarini zamonaviy axborot texnologiyalari asosida qayta tashkil etish, ularni yanada samarali va shaffof qilishga qaratilgan kompleks jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu jarayon o'quv faoliyatining barcha bosqichlarini, jumladan, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, ta'lim jarayonini tashkil etish, bilimlarni baholash va yakuniy natijalarni tahlil qilishni qamrab oladi. Raqamli transformatsiya orqali kasbiy ta'lim tizimida ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash jarayonlari tezlashadi, ta'lim jarayonida yuzaga keladigan muammolarni erta aniqlash imkoniyati yaratiladi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda aniq va ishonchli axborotlardan foydalanish ta'minlanadi. Natijada kasbiy ta'lim tizimi zamonaviy talablar asosida faoliyat yurituvchi, barqaror va raqobatbardosh tizimga aylanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kasbiy ta'limni raqamli transformatsiya qilish masalasi xalqaro miqyosda keng o'rganilgan. UNESCO (2021) ta'lim tizimlarining raqamli transformatsiyasi boshqaruv, monitoring va pedagogik yondashuvlarni modernizatsiya qilish bilan bog'liqligini ta'kidlaydi. World Bank (2020) tadqiqotlarida kasbiy ta'lim va raqamli ko'nikmalar iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida baholanadi. OECD (2019) raqamli ta'lim muhitini samaradorlik, moslashuvchanlik va ta'lim sifati bilan bog'laydi. Mishra va Koehler (2006) tomonidan ishlab chiqilgan TPACK modeli texnologik, pedagogik va predmet bilimlari integratsiyasini asosiy metodologik yondashuv sifatida e'tirof etadi.

Kasbiy ta'lim tizimida raqamli transformatsiyaning muhim yo'nalishlaridan biri ta'lim jarayonlarini avtomatlashtirish hisoblanadi. Avtomatlashtirilgan tizimlar orqali o'quvchilarni ro'yxatga olish, dars jadvalini tuzish, baholash natijalarini qayd etish, attestatsiya jarayonlarini o'tkazish va hisobotlarni shakllantirish ishlari markazlashgan holda amalga oshiriladi. Bunday yondashuv ta'lim jarayonida inson omiliga bog'liq xatoliklarni kamaytiradi, ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash imkonini beradi hamda boshqaruv samaradorligini oshiradi. Natijada kasbiy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonlarini rejalashtirish va nazorat qilish yanada tizimli va izchil tus oladi.

Raqamli transformatsiya sharoitida o'quv natijalarini baholash va monitoring qilish tizimlari alohida ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy raqamli vositalar orqali o'quvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalari tizimli ravishda tahlil qilinadi, ularning individual rivojlanish darajasi aniqlanadi hamda ta'lim jarayonining samaradorligi baholanadi. Monitoring tizimlari ta'lim jarayonida yuzaga kelayotgan kamchiliklarni erta aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi. Shu orqali kasbiy ta'lim dasturlari doimiy ravishda takomillashtirilib boriladi hamda mehnat bozori talablariga moslashtiriladi.

TADVIQOT METODOLOGIYASI

Kasbiy ta'limni raqamli transformatsiya qilish jarayoni ta'lim tizimi va mehnat bozori o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Raqamli platformalar orqali ish beruvchilarning talablari tahlil qilinib, o'quv dasturlarining mazmuni doimiy ravishda yangilanib borilmoqda. Bu esa kasbiy ta'lim bitiruvchilarining amaliy kompetensiyalarini rivojlantirishga va ularning bandlik darajasini oshirishga xizmat qilmoqda. Kasbiy ta'lim tizimini raqamli transformatsiya qilish jarayoni o'zining yuqori salohiyati va ijobiy natijalariga qaramasdan, qator tizimli muammolar bilan ham tavsiflanadi. Ushbu muammolar, avvalo, texnik, tashkiliy va inson omiliga bog'liq omillar bilan uzviy bog'liq bo'lib, ularni bartaraf etmasdan turib, raqamli transformatsiya jarayonining to'liq va barqaror amalga oshirilishini ta'minlash mushkul hisoblanadi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, kasbiy ta'lim muassasalarining aksariyatida texnik infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan. Zamonaviy server uskunalari, barqaror internet tarmog'i, axborot tizimlarining uzluksiz ishlashini ta'minlovchi texnik vositalarning yetishmasligi raqamli ta'lim muhitini samarali joriy etishga to'sqinlik qilmoqda. Natijada ta'lim jarayonlarini raqamlashtirish fragmentar xususiyat kasb etib, ayrim jarayonlar raqamli, ayrimlari esa an'anaviy shaklda olib borilmoqda. Bu esa tizimning yaxlit ishlashiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, inson omili bilan bog'liq muammolar ham muhim o'rin tutadi. Xususan, pedagog kadrlar va ta'lim oluvchilarning raqamli kompetensiyalari yetarli darajada shakllanmaganligi, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish ko'nikmalarining cheklanganligi transformatsiya jarayonining samaradorligiga salbiy ta'sir

ko'rsatishi mumkin. Kasbiy ta'lim tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanish istiqbollari yuqorida qayd etilgan muammolarni izchil va tizimli ravishda hal etish bilan bevosita bog'liq. Kelgusida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan jihozlash hamda raqamli platformalardan samarali foydalanish orqali kasbiy ta'lim jarayonlarini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

Shu bilan birga, pedagog kadrlar va ta'lim oluvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, ularni raqamli muhitda mustaqil va samarali faoliyat yuritishga tayyorlash muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur yo'nalishda qator amaliy ishlar yo'lga qo'yilgan bo'lib, ular muntazam ravishda takomillashtirib borilmoqda. Kelajakda kasbiy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya jarayonlari yanada chuqurlashib, ta'lim jarayonlarini shaxsga yo'naltirilgan, moslashuvchan va natijaga qaratilgan shaklda tashkil etish imkoniyatlari kengayadi. Raqamli texnologiyalar asosida ta'lim jarayonlarini monitoring qilish, tahlil etish va prognozlash imkoniyatlarining rivojlanishi ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Natijada kasbiy ta'lim tizimi mehnat bozori talablariga tezkor moslasha oladigan, raqobatbardosh va barqaror rivojlanishga qodir tizim sifatida shakllanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ta'lim muassasalari o'quvchilari bilan suhbatlashish jarayonida ular orasida qobiliyatli va turli sohalarga qiziquvchi yoshlar ko'pligiga guvoh bo'ldik. Ta'lim muassasalarida o'quvchilarning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos keladigan yo'nalishlar xilma-xilligini oshirish, amaliyot soatlari hamda laboratoriya mashg'ulotlari hajmini kengaytirish maqsadga muvofiq bo'lar edi. Tadqiqot davomida yana bir muhim holat aniqlandiki, ayrim hollarda fanlarning nomutaxassis o'qituvchilar tomonidan o'qitilishi ta'lim sifati bilan bog'liq muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Albatta, har bir insonning qobiliyati va intellektual salohiyati turlicha bo'ladi. Ayrim nomutaxassis pedagoglar ham yuqori natijalarga erishib, samarali faoliyat yuritayotgan bo'lishlari mumkin. Biroq har bir sohada mutaxassisning faoliyat yuritishi ta'lim sifati va samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Kasbga yo'naltirishda ta'lim muhitining pedagogik va psixologik ta'siri haqida so'z yuritilganda, ta'lim muassasalarida kasb egallashga yo'naltirilgan ijobiy muhit hamda zarur shart-sharoitlar yaratilganligini ta'kidlash lozim. Biroq bu imkoniyatlardan samarali foydalanish ko'p jihatdan o'quvchilarning o'ziga ham bog'liqdir. Ta'lim muhitini tavsiflashda barcha omillarning ta'sirini hisobga olish zarur. Chunki o'qituvchilar qanchalik malakali va bilimli bo'lmasin, ayrim o'quvchilarda ma'lum bir kasb yoki yo'nalishga nisbatan qiziqish bo'lmasligi mumkin. Shuningdek, qobiliyatli va qiziquvchan o'quvchilar mavjud bo'lsa-da, ularning iste'dodini rivojlantirishga ko'maklashuvchi mutaxassislar yoki mos muhit har doim ham yetarli darajada mavjud bo'lmasligi mumkin. Shu sababli barcha komponentlarning uyg'unligi ta'minlangan kompleks ta'lim muhitini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Bu borada mamlakatimizda so'nggi yillarda sezilarli ishlar amalga oshirildi. O'zbekistonda yoshlarni zamonaviy bilim va malakalar bilan ta'minlovchi ta'lim tizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Uning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va xalqaro standartlarga mos kadrlar tayyorlash uchun zarur sharoitlar yaratilmoqda. Bugungi kunda mamlakatimiz aholisining katta qismini yoshlar tashkil etadi. Bu esa yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi asosiy harakatlantiruvchi kuch ekanligini ko'rsatadi. Shu bois ta'lim, tarbiya va kasbiy tayyorgarlik masalalariga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi hamda ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan davlat dasturlari doirasida ko'plab ta'lim muassasalari, akademik litseylar, kasb-hunar maktablari va sport inshootlari barpo etildi yoki rekonstruksiya qilindi.

Ta'limning mohiyati va mazmuni pedagogning o'quvchining bilish va o'rganish faoliyatiga rahbarlik qilishi hamda uni samarali tashkil etishidan iborat. Jahonning ko'plab buyuk mutafakkirlari va olimlari ta'limning jamiyat taraqqiyotidagi o'rniga alohida baho berganlar.

Kasbiy maslahatning o'qituvchi tomonidan berilishi yoshlarning aniq kasb tanlashiga yordam beradi. Kasbiy maslahat beruvchi pedagog o'quvchilarning qobiliyatlari, qiziqishlari, iqtidorlari va intilishlarini hisobga olgan holda ularni kasb tanlashga yo'naltiradi hamda rag'batlantiradi. Bu esa kutilgan natijalarga erishish imkonini yaratadi. Agar kasb tanlovchilarning qiziqishlari va intilishlari mavjud bo'lsa-yu, biroq ularning jismoniy yoki psixologik xususiyatlari tanlangan kasb talablariga mos kelmasa, kasbga yo'naltiruvchi mutaxassis ehtiyotkorlik bilan ularning e'tiborini boshqa mos kasblarga qaratishi lozim. Bu esa o'quvchilarning o'z imkoniyatlari va layoqatlariga mos kasb tanlashiga yordam beradi.

Kasbiy maslahat insonning kasb tanlashiga psixologik yordam ko'rsatishga qaratilgan faoliyat bo'lib, kasbiy faoliyatni rejalashtirish va kasbiy hayotdagi qiyinchiliklarni yengishda muhim ahamiyat kasb etadi. Kasbiy maslahat insonning yoshi, jismoniy va individual-psixologik xususiyatlari, umumiy hamda kasbiy qiziqishlari, intilishlari, maqsadlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda beriladi. Kasbiy maslahatning uchta asosiy vazifasi mavjud: ma'lumot beruvchi, diagnostik va prognostik vazifalar.

Kasbiy maslahatning ma'lumot beruvchi vazifasi o'quvchilarga muayyan mutaxassislik va kasblar haqida zarur ma'lumotlarni yetkazish hamda tavsiyalar berishdan iborat. Diagnostik vazifa esa o'quvchilarning fiziologik va psixologik xususiyatlari, rivojlanish darajasi haqida ma'lumot beradi. Shu sababli uning tibbiy va psixologik



jihatlari alohida ahamiyatga ega. Tibbiy yo'nalish organizmning umumiy holatini, jumladan, qon-tomir tizimi, nafas olish tizimi, asab tizimi, mushaklar holati va boshqa fiziologik ko'rsatkichlarni o'rganishga qaratiladi. Shuningdek, analizatorlar faoliyatining rivojlanganlik darajasi ham baholanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kasbiy ta'limni raqamli transformatsiya qilish zamonaviy jamiyat ehtiyojlariga mos, samarali va barqaror ta'lim tizimini shakllantirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan kasbiy ta'lim tizimi ta'lim sifatini oshirish, boshqaruv samaradorligini yuksaltirish hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash imkonini beradi. Kelgusida ushbu jarayonni izchil davom ettirish orqali kasbiy ta'lim tizimini yangi rivojlanish bosqichiga olib chiqish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Digital Transformation of Education Systems. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
2. World Bank. Digital Skills and Vocational Education Reform. – Washington, DC, 2020.
3. OECD. Education in the Digital Age: Challenges and Opportunities. – Paris: OECD Publishing, 2019.
4. Muslimov N. A. Kasbiy pedagogika asoslari. – Toshkent: Fan, 2018.
5. Tolipov U. Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
6. G'oziev E. G. Kasb psixologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
7. Davletshin M. G. Pedagogik psixologiya. – Toshkent, 2018.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.